

Editorial

Prezenta ediție a **alterei** ambiționează să familiarizeze publicul din România, dar îndeosebi pe decidenții din domeniul politicilor publice, de promovare a drepturilor culturale ale minorităților, cu unele din modelele de învățământ superior bilingv care s-au remarcat prin eficiență. **altera** prezintă o întreagă gamă de exemple incluzând atât modele europene, cât și nord-americane. Deși editorii au ales ca titlu generic pentru acest număr pe acela de universități „multiculturale”, un termen mai familiar publicului din țară, în realitate exemplele ilustrative se referă la instituții bilingve, ba chiar monolingve, numitorul comun constituindu-l filosofia pe care s-a construit fiecare din aceste proiecte: dorința de a garanta minorităților posibilitatea de a studia în limba maternă la cât mai multe profile și specializări universitare și doctorale. Un ingredient de neevitat în politicile oneste de păstrare și dezvoltare a culturilor minoritare.

Dincolo de multitudinea sugestiilor și soluțiilor practice oferite, lectura acestor „aride” rapoarte, este plină de un cald flux umanist, căci, în spatele fiecărui model se află o profundă reflecție asupra demnității umane și aspirația de a hărăzi, inclusiv comunităților minoritare, dreptul la respectul unicității tradițiilor și limbii.

Cititorii vor descoperi că preocuparea pentru bilingvism, pentru accesul minorităților la învățământul superior în propria limbă, nu este de dată recentă. Întîmplător sau nu, lumea nouă, Canada, această europeană țară americană, năzuind să armonizeze cultura franceză cu cea britanică, a fost unul din primele laboratoare ale unui bilingvism universitar programatic. Fondatorul primului colegiu canadian bilingv visa la 1848 să ctitorească o instituție capabilă să „creeze legături durabile între tineri din diferite culturi” și să contribuie la „năruirea antipatiilor poate firești, dar deplorabile dintre cetățenii aceleiași țări”.

Universitățile bilingve nu sînt, desigur, singurele instituții care promovează diversitatea culturală, dar ele pot exista numai în societățile pentru care diversitatea

EDITORIAL

lingvistică și culturală constituie o valoare. Dintre aceste societăți, în plus față de mai sus menționata Canadă, **altera** prezintă Italia, Finlanda și Elveția, țări în care universităților bilingve li se încredințează o misiune specială, aceea de a dezvolta multiculturalitatea și interculturalitatea societală. Studiarea acestor exemple demonstrează cât este de eronată concepția că universitățile bilingve vin în întâmpinarea numai a așteptărilor grupurilor minoritare. Dimpotrivă, în regiunile bi-și multilingve, aceste universități sînt chemate și izbutesc să ofere șanse egale majorității, dezavantajate de monolingvismul său tradițional. Pentru ocuparea posturilor din sfera publică a căror obținere este deseori condiționată de cunoașterea limbii minorității, majoritatea are nevoie tot atît cît și minoritatea de existența universităților bilingve.

Editorii sînt recunoscători UNESCO-CEPES din București pentru permisiunea de a publica articolele referitoare la bilingvismul universitar. Interesul țării noastre pentru universitățile bilingve este un semnal încurajator. România devine, prin inaugurarea Universității Maghiare Sapiientia și prin diversificarea ofertei multiculturale a Universității Babeș-Bolyai din Cluj, o societate cu un grad avansat de liberalism lingvistic. Pe de altă parte, o universitate de stat în limba minorității (maghiare) se lasă încă așteptată. Beneficiile ei, bine ilustrate de modelul finlandez prezent în acest volum, sînt grăitoare și, credem, suficient de convingătoare pentru a fi tentante și pentru lumea academică din țara noastră. Condiția este doar ca deciziile din mediile universitare să fie autonome, fără importul problemelor politice care tensionează această temă.

Cu o tușă fină, Renate Weber comentează interesul Consiliului Europei pentru minoritatea aromână, într-un context problematic dominat de reticențele unuia din statele europene cu standarde modeste de protecție a minorităților, Grecia.

La capitolul recenzii, Alexandru Cistelean prezintă cartea de dialog a lui Sorin Antohi cu patriarhul europenismului românesc, Adrian Marino.

Consistența problematicii de actualitate a **alterei** datorează mult redării ample a unuia din forumurile interculturale ale Ligii Pro Europa, consacrat dezbaterii situației minorităților din România după zece ani de la implozia comunismului.

altera se recomandă și prin articolul amplu al Klarei Kiss-Kingston ce radiografiază reacțiile românești la Legea statutului maghiarilor de peste hotare, cel mai recent dintre subiectele inflamante care au dominat de-a lungul anilor scena politică bilaterală.

Editorii